

**Український державний університет
імені Михайла Драгоманова
Соціально-гуманітарний факультет
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (СИЛАБУС)**

**СУЧАСНА ПОЛІТИЧНА ОСВІТА
Освітньо-наукова програма «Політологія»**

Рік навчання 3, семестр 5
(Вступ 2024 р.)

Форма навчання: очна (денна, вечірня) / заочна

Галузь знань
05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність
052 «Політологія»
Освітній рівень
Доктор філософії

Назва кафедри та викладач Кафедра політичних наук
Викладач: Остапенко Марина Анатоліївна
Інформація про викладача: <https://scholar.google.com/citations?user=1KmMWGwAAAAJ&hl=uk>
E-mail: m.a.ostapenko@udu.edu.ua

I. Основна мета/цілі навчання Ознайомити аспірантів із сучасними підходами викладання політичних знань, змістом, трендами, проблемами політичної освіти в умовах трансформаційних процесів у суспільстві, цифровізації та воєнного стану, а також сформувати здатності здійснювати науковий аналіз сучасної політичної освіти, розробляти та обґрунтовувати дослідницькі підходи до вивчення змісту та інструментів сучасного освітнього процесу.

II. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі Навчальна дисципліна вибіркової професійної підготовки
Шифр у навчальному плані СВ 03

III. Обсяг навчальної дисципліни	Форма навчання	Очна (денна/вечірня)	Заочна
	Кількість кредитів	3	3
	Загальна кількість годин	90	90
	Лекційні заняття	10	4
	Семінарські/практичні заняття	26	4
	Самостійна робота	54	82
IV. Короткий зміст навчальної дисципліни	Модуль 1. Змістовні аспекти політичної освіти		
	Тема 1. Зміст, мета, суб'єкти політичної освіти		
	Тема 2. Форми та ресурси політичної освіти		
	Тема 3. Тренди політичної освіти		
	Тема 4. Практика і досвід реалізації політичної освіти		
	Модуль 2. Політична освіта в умовах постправди		
	Тема 5. Сутність епохи постправди та її вплив на політичну освіту		
	Тема 6. Завдання та можливості політичної освіти в добу постправди		
	Тема 7. Методи та підходи формування і розвитку критичного мислення, медійної грамотності, креативного мислення		
	Модуль 3. Політична освіта в Україні		
	Тема 8. Проблеми і перспективи розвитку політичної освіти в Україні		
	Тема 9. Політична освіта в умовах війни		
	Тема 10. Політична освіта як інструмент національної безпеки		
	Інформація щодо навчальної дисципліни викладена на освітній платформі Moodle: https://dle.udu.edu.ua/course/view.php?id=951		
V. Результати навчання	РН01. Застосовувати для розв'язування складних завдань політології розуміння природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації, особливості реалізації влади у різних політичних системах, їх соціально-економічного, історичного та соціокультурного контексту.		
	РН08. Організовувати і здійснювати освітній процес у галузі політичних наук, формувати його наукове, навчально-методичне та нормативне забезпечення, розробляти і викладати спеціальні навчальні дисципліни у закладах вищої освіти.		
	РН09. Глибоко розуміти загальні принципи та методи соціально-поведінкових наук, а також методологію наукових досліджень, застосовувати їх у власних дослідженнях у сфері політичних наук та у викладацькій практиці.		
VI. Порядок та критерії оцінювання	Форми і методи поточного контролю		
	Поточний контроль	участь у дискусіях та обговореннях, доповіді, аналітичні і науково-творчі завдання (презентації, аналіз кейсів, розробка освітнього модуля)	
	Підсумковий контроль	залік	
	Система оцінювання знань аспірантів з дисципліни включає поточний (у випадку визначення лише одного модуля), модульний та підсумковий контроль знань. Поточний контроль здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, семінарських занять. Модульний контроль проводиться з урахуванням даних поточного контролю за відповідний модуль і має на меті оцінку результатів знань здобувача після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля. Підсумковий контроль проводиться у		

формі заліку чи іспиту, визначеного робочим навчальним планом у терміни, передбачені графіком навчального процесу. Підсумковий семестровий контроль – це підсумкове оцінювання навчальних досягнень здобувачів за семестр, що визначає рівень загального розуміння логіки курсу, уміння синтезувати набуті знання, і передбачає перевірку оволодіння здобувачами програмним матеріалом навчальної дисципліни в цілому та сформованості відповідних знань, умінь, навичок і набутих компетентностей як результатів опанування навчального курсу.

На початку вивчення навчальної дисципліни здобувача повідомляють про наявність робочої навчальної програми (силабусу), про кількість змістових модулів, зміст, форми проведення контролю та критерії їх оцінювання. При поточному контролі оцінці підлягають: рівень знань, умінь і навичок аспірантів, продемонстрований у відповідях і виступах; активність при обговоренні питань; результати виконання завдань самостійної роботи тощо.

Залік – це форма підсумкового контролю, що полягає в оцінюванні рівня володіння здобувачами навчальним матеріалом з навчальної дисципліни за результатами виконання усіх видів навчальних завдань, що виносяться на поточний контроль, тобто за результатами поточної успішності. Поточна успішність з навчальної дисципліни оцінюється від 0 до 100 балів включно. Здобувач одержує залік, якщо за результатами поточного контролю він набрав 60 і більше балів. Якщо за результатами поточного контролю здобувач набрав менше 60 балів, він повинен виконати залікове завдання і з урахуванням його результатів одержати відповідну кількість залікових балів з навчальної дисципліни. Якщо за результатами поточного контролю здобувач набрав 60 і більше балів, проте хоче поліпшити свій підсумковий результат, він також може виконати залікове завдання і з урахуванням його результатів підвищити свою підсумкову оцінку з навчальної дисципліни. Якщо здобувач за результатами підсумкової атестації набрав від 0 до 34 балів, він повинен пройти повторне вивчення освітнього компонента відповідно до порядку, визначеного в Університеті, і лише після цього перекладати підсумковий контроль на загальних підставах.

Залік на денній та вечірній формах здобуття вищої освіти оформлюється після останнього семінарського заняття у відповідному семестрі відповідно до розкладу залікової сесії, на заочній формі навчання – за розкладом навчально-екзаменаційної сесії. Результати заліків вносять до відомості обліку успішності, після чого переносять до електронної бази даних обліку успішності здобувачів.

Якщо здобувач не погоджується з оцінкою підсумкової атестації, він може в день оголошення результатів подати в деканат апеляційну заяву. Наступного дня проводиться засідання апеляційної комісії. Про порядок складання екзаменів, перекладання і оскарження результатів див. Положення про організацію освітнього процесу в УДУ імені Михайла Драгоманова.

Критерії оцінювання

Під час усних відповідей:

• повнота розкриття питання; • логіка викладення, культура мовлення; • впевненість, емоційність та аргументованість; • використання основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників, журналів, інших періодичних видань тощо); • аналітичні міркування, вміння робити порівняння, висновки.

Під час виконання письмових завдань:

• повнота розкриття питання; • цілісність, систематичність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки; • акуратність оформлення письмової роботи; • підготовка матеріалу за допомогою комп'ютерної техніки (комп'ютерних технологій), різних технічних засобів (плівок, слайдів, приладів, схем тощо).

Рівень відповідності критеріям

Творчий рівень (90 – 100 балів). Здобувач виконав програму навчальної дисципліни повністю, вільно володіє навчальним матеріалом, успішно і

креативно розв'язує завдання різних видів складності, аргументовано висловлює свої думки, займається самоосвітою, може брати активну участь в наукових проєктах і конкурсах.

Високий рівень (80 – 89 балів). Здобувач виконав програму навчальної дисципліни в повному обсязі, володіє навчальним матеріалом у межах програми навчальної дисципліни, виконав завдання до кожної теми, проте у відповідях допускає деякі неточності.

Достатній рівень (70 – 79 балів). Здобувач виконав програму в повному обсязі, але нерівномірно володіє навчальним матеріалом, здатний його аналізувати, проте не може сформулювати висновки досить ґрунтовно.

Задовільний рівень (65 – 69 балів). Здобувач загалом виконав програму, але більшість тем засвоїв поверхово.

Низький рівень (60 – 64 балів). Здобувач засвоїв теми з навчальної дисципліни, але дуже поверхово, володіє навчальним матеріалом на елементарному рівні і фрагментарно, не може самостійно викласти зміст більшості питань курсу.

Незадовільний рівень:

35 – 59 балів з можливістю повторного складання. Здобувач частково виконав програму, не засвоїв більшості тем програми курсу, володіє елементарними знаннями з навчальної дисципліни, не вміє логічно, послідовно, ґрамотно висловлювати думку;

0 – 34 балів з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни. Здобувач не виконав більшості завдань програми, не володіє навчальним матеріалом.

VII. Консультації проводяться за графіком консультації кафедри. Про потребу в консультації здобувач повідомляє напередодні.

Політик а курсу Обсяги, терміни і порядок відпрацювань: відпрацювати пропуски здобувач може в години консультацій; доскласти/перескласти завдання може протягом двох тижнів після пари, на якій воно мало бути зараховане; за доскладання й перескладання робіт (якщо здобувач не наводить поважних причин порушення вимог) оцінка за роботу може буде знижена.

Особливості оцінювання. Максимальні бали за виконання робіт здобувачами: участь у дискусії, обговоренні – 5 балів; реферативні повідомлення – 5 балів; доповіді – 10 балів; аналітичні, практичні завдання – 10 балів; науково-творча робота – 25 балів.

*Здобувачам можуть зараховуватися бали за неформальну освіту (участь у професійних семінарах, вебінарах, тренінгах тощо) з відповідних тем курсу (замість окремих видів практичної чи самостійної роботи з курсу). Для цього здобувачі мають представити сертифікат учасника/учасниці і підготувати короткий звіт-аналіз опрацьованих питань.

Політика навчальної дисципліни ґрунтується на засадах академічної доброчесності та визначається системою вимог, які ставляться до здобувачів вищої освіти в УДУ імені Михайла Драгоманова.

VIII. 1. Волянюк О. «Постправада»: безпекові виклики, наукові дискусії, політичний сленг. Науковий часопис УДУ імені Михайла Драгоманова. Серія 22. Політичні науки та методики викладання соціально-політичних дисциплін. 2021. Вип. 22(30). С. 124–134.

Основні інформаційні ресурси 2. Демократичні цінності в освіті: виклики та можливості в епоху пост-правади: матеріали доповідей та виступів учасників Міжуніверситетського круглого столу, м. Київ, Український державний університет імені Михайла Драгоманова, 10 квітня 2023 року. Київ: Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2023. 32 с.

3. Індекс демократії (The Democracy Index) URL: <https://ourworldindata.org/grapher/democracy-index-eiu>

4. Індекс соціального прогресу (The Social Progress Index) URL: <http://surl.li/uqboy>

5. Інститут соціології НАН України. URL: <https://i-soc.com.ua/>

6. Климончук В. Політична освіта як засіб реалізації політичних свобод демократичного процесу в сучасній Україні URL: Вісник

Львівського університету. Серія філософсько-політологічні студії. 2011. Вип. 1. С. 337-344.

7. Концепція політичної освіти в Україні / Інститут громадянської освіти Національного університету «Києво-Могилянська академія». Представництво Фонду Конрада Аденауера в Україні URL: http://www.kas.de/wf/doc/kas_6471-1522-13-30.pdf?070509083859
8. Наукова бібліотека УДУ імені Михайла Драгоманова: <https://lib.npi.edu.ua/>
9. Новакова, О., Остапенко, М. Соціально-політичні чинники формування медіаполітики в сучасній Україні. Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 22. Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін. Випуск 36: збірник наукових праць. Київ: Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2024. С. 27-35. <https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series22.2024.36.03>
10. Остапенко М., Карнаух А., Меньшенина А. Методика викладання політології у вищій школі. Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 22. Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін. Випуск 38: збірник наукових праць. Київ: Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2025. С. 15-23.
11. Освіта і наука України в умовах воєнного стану: інформаційно-аналітичний збірник / Міністерство освіти і науки України. Київ, 2023. 64 с. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/serpneva-konferencia/2023/22.08.2023/Inform-analytic.zbirn-Osvita.v.umovah.voyennogo.stanu-vykl.rozv.povoyen.perspekt.22.08.2023.pdf>
12. Політична освіта в Україні: стан і перспективи удосконалення / Центр політичних та економічних досліджень імені О.Разумкова / Ю.Якименко (керівник проекту), А.Биченко, В.Замятін, М.Міщенко, О.Розумний, Л.Шангіна. К., 2019. 146 с. URL: https://razumkov.org.ua/uploads/article/2019_Politychna_osvita.pdf
13. Політична освіта публічних службовців в Україні. Київ: Центр адаптації державної служби до стандартів Європейського Союзу. 2020. 199 с. URL: <https://nads.gov.ua/storage/app/sites/5/17.11.2020/knuga-politychna-osvita-publichnyh-sluzhbovciv-v-ukraini.pdf>
14. Самчук З., Гурківська А. Постправа як інструмент політичного нарративу епохи постмодерну. Політичні дослідження / *Political Studies*, 2023. Вип. (1 (5)). С. 163–177. URL: <http://pd.ipiend.gov.ua/article/view/280399>
15. Соціологічна група «Рейтинг» URL: <https://ratinggroup.ua/>
16. Українське суспільство в умовах війни. Рік 2023: Колективна монографія / С. Дембіцький, О. Злобіна, Н. Костенко та ін.; за ред. член.-кор. НАН України, д. філос. н. Є. Головахи, д. соц. н. С. Макеєва. Київ: Інститут соціології НАН України, 2023. 343 с.
17. Фонд «Демократичні ініціативи» імені І. Кучеріва. URL: <https://dif.org.ua/>
18. Центр політичних та економічних досліджень імені О.Разумкова. URL: <https://razumkov.org.ua/>
19. Human Development Index URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Human_Development_Index

---

Обговорено та затверджено на засіданні кафедри політичних наук протокол № 5 від 30 грудня 2025 р.